

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy o kołach gospodyń wiejskich

Art. 1. W ustawie z dnia 9 listopada 2018 r. o kołach gospodyń wiejskich (Dz. U. poz. 2212) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 po ust. 1 dodaje się ust. 1a i 1b w brzmieniu:

„1a. Koła gospodyń wiejskich mogą działać lub być tworzone na terenach:

1) sołectw położonych w granicach administracyjnych miast;

2) miast do 5 000 mieszkańców.

1b. Do kół gospodyń wiejskich, o których mowa w ust. 1a, przepisy ustawy stosuje się odpowiednio.”;

2) w art. 4 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Członkiem koła gospodyń wiejskich może być każda osoba, która ukończyła lat 18.”;

3) w art. 5 w ust. 1 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Z inicjatywą założenia koła gospodyń wiejskich może wystąpić co najmniej 10 osób, o których mowa w art. 4 ust. 3, których miejscem zamieszkania jest wieś będąca terenem działalności koła.”;

4) w art. 9 po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Koło gospodyń wiejskich, które zostało wpisane do rejestru, utrzymuje swój status i może kontynuować działalność także po zmianach w podziale terytorialnym kraju, polegających na nadaniu wsi będącej terenem działalności koła gospodyń wiejskich statusu miasta.”;

5) w art. 24 w ust. 1 w pkt 1 lit. a otrzymuje brzmienie:

„a) działalności statutowej z tytułu składek członkowskich, darowizn, zapisów, dotacji, pomocy finansowej,”;

6) w art. 25 po ust. 3 dodaje się ust. 3a w brzmieniu:

„3a. Pełnomocnik Rządu do spraw Małych i Średnich Przedsiębiorstw może realizować zadania związane z promowaniem i wspieraniem kół gospodyń wiejskich oraz ich związków, w szczególności w zakresie wszechstronnego rozwoju obszarów wiejskich, rozwoju przedsiębiorczości na wsi, poprawy warunków życia i pracy mieszkańców wsi oraz rozwijania kultury lokalnej i regionalnej.”;

- 7) po art. 34 dodaje się art. 34a w brzmieniu:

„Art. 34a. 1. Przepisy art. 34 ust. 1, 5 i 7 stosuje się również do kół gospodyń wiejskich działających na podstawie ustawy z dnia 8 października 1982 r. o społeczno-zawodowych organizacjach rolników, które w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy działały w granicach administracyjnych miast.

2. Do kół gospodyń wiejskich, o których mowa w ust.1, przepisy art. 4 ust. 2-5 stosuje się odpowiednio.”;

- 9) po art. 36 dodaje się art. 36a w brzmieniu:

„Art. 36a. 1. Maksymalny limit wydatków z budżetu państwa przeznaczonych na pomoc finansową dla kół gospodyń wiejskich na realizację zadań, o których mowa w art. 2 ust. 3, wynosi w 2019 r. 40.000.000 zł.

2. Z kwoty limitu, o którym mowa w ust. 1, nie więcej niż 4 % może być przeznaczone, na realizację zadań, o których mowa w art. 25 ust. 3a.

3. Pomoc w ramach środków, o których mowa w ust. 1, jest przyznawana do wyczerpania środków finansowych, zgodnie z kolejnością złożenia prawidłowo wypełnionego wniosku o przyznanie pomocy.

4. Prezes Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa ogłasza na stronie podmiotowej Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, narastająco począwszy od dnia wejścia w życie ustawy, do 10 dnia każdego miesiąca według stanu za miesiąc poprzedni informację o kwocie na jaką zostały założone wnioski o przyznanie pomocy.

5. Prezes Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa ogłasza na stronie podmiotowej Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa informację o zaprzestaniu przyjmowania wniosków.

6. Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego monitoruje poziom wykorzystania środków, o których mowa w ust. 1, na podstawie okresowych informacji o liczbie złożonych wniosków o przyznanie pomocy oraz kwotach wnioskowanej pomocy otrzymywanych od Prezesa Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.”.

Art. 2. Przepis art. 9 ust. 1a ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się także do kół gospodyń wiejskich utworzonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, na podstawie przepisów ustawy zmienianej w art. 1.

Art. 3. Ustawa wchodzi w życie po upływie 7 dni od dnia ogłoszenia.

Uzasadnienie

Celem ustawy z dnia 9 listopada 2018 r. o kołach gospodyń wiejskich było wzmocnienie środowisk wiejskich, poprzez wyposażenie kół gospodyń wiejskich w osobowość prawną i umożliwienie tym podmiotom w pełni samodzielnego działania we wszystkich stosunkach prawnych. Dla zagwarantowania kołom rzeczywistej samodzielności ustawodawca stworzył możliwość ubiegania się o pomoc finansową na realizację zadań, istotnych z punktu widzenia społeczności wiejskich, a określonych w art. 2 ust. 3 przedmiotowej ustawy.

Warto zauważyć, że pierwsza transza udzielonej pomocy spowodowała istotną aktywizację środowisk wiejskich w rozwoju przedsiębiorczości na terenach wiejskich, czego dowodem jest, że aż 59% wszystkich zarejestrowanych kół w 2018 r. w Krajowym Rejestrze Kół Gospodyń Wiejskich stanowią koła nowopowstałe lub reaktywowane, czyli takie które już nie prowadziły działalności.

O skali zainteresowania tą formą działalności (na podstawie nowych przepisów) świadczy fakt, iż w aż 96% powiatów w Polsce działa choćby jedno koło gospodyń wiejskich zarejestrowane na podstawie ustawy z dnia 9 listopada 2018 r. o kołach gospodyń wiejskich.

Aktualnie, po kilku miesiącach funkcjonowania ww. ustawy, odpowiadając na postulaty zgłaszane przede wszystkim przez same koła gospodyń wiejskich i środowiska z nimi związane, celowe jest doprecyzowanie zakresu regulacji przedmiotowej ustawy. Jest to ważne w szczególności po to, żeby umożliwić faktyczną i efektywną partycypację w kołach gospodyń wiejskich wszystkim osobom, które działały w kołach funkcjonujących na podstawie przepisów ustawy o społeczno-zawodowych organizacjach rolników, niezależnie od obecnego statusu administracyjnego obszaru działalności koła, a także wszystkim osobom chcącym działać w danym kole, niezależnie od ich miejsca stałego zamieszkania (choćby po to, by członkami kół w miejscu swojego pochodzenia mogły być także osoby na co dzień zamieszkujące w mieście).

Zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy o kołach gospodyń wiejskich, koła mogą być zakładane i mogą działać wyłącznie na terenie wsi, a członkami kół gospodyń wiejskich mogą być wyłącznie osoby, których miejscem zamieszkania jest wieś będąca terenem działalności koła (jak stanowi art. 4 ust. 3 przedmiotowej ustawy).

Doświadczenia związane z realizacją powyższej ustawy, jak i liczne głosy pochodzące od kół gospodyń wiejskich, wskazują, że konieczne jest dostosowanie wymogów ustawy w zakresie tego gdzie mogą być tworzone koła i kto jest uprawniony do członkostwa w nich,

do rzeczywistej skali funkcjonowania kół gospodyń wiejskich w Polsce. W praktyce bowiem koła funkcjonują (zarówno w ramach kółek rolniczych jak i w innych reżimach prawnych, w szczególności na podstawie ustawy - Prawo o stowarzyszeniach) także na terenach dawnych wsi, obecnie znajdujących się w granicach administracyjnych miast (w szczególności na terenie miasta Dąbrowa Górnicza działa 12 kół gospodyń wiejskich, co jest skutkiem dynamicznego rozwoju terytorialnego tego miasta i przyłączania do niego sąsiednich gmin).

Celem ustawodawcy jest zatem umożliwienie wszystkim dotychczas działającym kołom, nawet gdy miejscowość, w której zostały pierwotnie utworzone została włączona w granice miasta, dokonanie rejestracji w Krajowym Rejestrze Kół Gospodyń Wiejskich i czerpanie korzyści z rozwiązań przewidzianych w ustawie o kołach gospodyń wiejskich. Analogicznie konieczne jest zapewnienie możliwości dalszego funkcjonowania kołom utworzonym już na podstawie nowych przepisów, jeżeli miejscowość, w której zarejestrowano koło uzyskała status miasta (od 1 stycznia 2019 r. jest to w szczególności przykład Pacanowa).

Ze względu na fakt, że istnieje silne społeczne zapotrzebowanie na organizowanie społeczeństwa obywatelskiego przez koła gospodyń wiejskich także na terenach formalnie znajdujących się w granicach administracyjnych miast, ale o zbliżonym charakterze zabudowy i stosunków społecznych do terenów wiejskich (są to często dawne tereny wiejskie włączone w obręb miast - w tym przypadku takie, na których nie działały dotychczas koła gospodyń wiejskich) celem ustawodawcy jest umożliwienie tworzenia i funkcjonowania kół także na wybranych terenach miejskich - w miastach do 5 000 mieszkańców, a miastach większych na obszarach istniejących w nich sołectw.

Mając również na uwadze, że koła gospodyń wiejskich stanowią instrument samoorganizacji społeczności wiejskiej zapewniający łączność pokoleniową konieczne jest zapewnienie możliwości członkostwa w kołach osobom pochodzącym z danej miejscowości, w której działa koło, bez konieczności wykazania faktu dalszego stałego zamieszkiwania w tej miejscowości. Doświadczenia pokazują bowiem, że osoby silnie zaangażowane w działalność kół często "zamieszkują", to jest przebywają z zamiarem stałego pobytu, w miastach, do których wyemigrowały w celach zarobkowych. Odczuwają one jednak silne związki emocjonalne ze społecznością, z której pochodzą i stąd nie powinny być eliminowane z możliwości partycypacji w kołach gospodyń wiejskich. Na potrzeby realizacji tego postulatu celowe jest w ocenie projektodawcy zniesienie wymogu stałego zamieszkiwania wyrażonego w obecnym art. 4 ust. 3 ustawy, a utrzymanie go jedynie dla członków komitetu założycielskiego koła.

Ponadto w projekcie zawarto kilka zmian porządkujących, a także doprecyzowano rolę Pełnomocnika Rządu do spraw Małych i Średnich Przedsiębiorstw, między innymi w zakresie prowadzenia skoordynowanych działań na rzecz promowania i wspierania kół gospodyń wiejskich w obszarze rozwoju przedsiębiorczości na terenach wiejskich, co powinno przyczynić się do trwałego zakorzenienia kół wśród instytucji społeczeństwa obywatelskiego.

Projekt zawiera również przepisy finansowe konieczne dla kontynuowania w 2019 r. realizacji instrumentu pomocowego dla kół gospodyń wiejskich, o którym mowa w art. 35 ust. 1 ustawy.

W związku z wejściem w życie ustawy o kołach gospodyń wiejskich z dniem 28 listopada 2018 r. w okresie pierwszego miesiąca obowiązywania ustawy wnioski o pomoc finansową złożyło ok. 5 tys. kół gospodyń wiejskich i z tego tytułu w ramach budżetu państwa na 2018 r. łącznie z wydatkami niewygasającymi została uruchomiona kwota 16,5 mln zł.

Na 2019 r. proponuje się limit wydatków w wysokości 40 mln zł, z tego nie więcej niż 4 %, to jest 1,6 mln zł zostanie przeznaczone na realizację zadań Pełnomocnika Rządu ds. Małych i Średnich Przedsiębiorstw, o których mowa w art. 25 ust. 3a ustawy, natomiast kwota 38,4 mln zł pozwala na przyznanie pomocy finansowej dla ok. 11,6 tys. kół.

Projektodawca przyjmuje założenie, że źródłem finansowania ustawy będą środki budżetu państwa pochodzące z rezerwy ogólnej i zmiany przeznaczenia rezerw celowych.

Przewidziano, że pomoc będzie przyznawana do wyczerpania środków finansowych, zalimitowanych w projektowanym art. 36a ustawy. Przyjęty mechanizm korygujący zakłada, że o terminie zaprzestania przyjmowania wniosków poinformuje Prezes Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR) na swojej stronie internetowej. Ponadto na stronie internetowej ARiMR będzie zamieszczana narastająco, w okresach miesięcznych, informacja o kwocie na jaką zostały założone wnioski o przyznanie pomocy. Jednocześnie minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego będzie monitorował poziom wykorzystania środków w oparciu o okresowe informacje Prezesa ARMiR w terminach wynikających z rozporządzenia ministra, wydanego na podstawie art. 35 ust.12.

Projekt ustawy nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt zawiera rozwiązania, które przyczynią się do rozwoju przedsiębiorczości na terenach wiejskich co będzie miało pozytywne skutki gospodarcze i społeczne.

Projekt ma pozytywny wpływ na działalność mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców ponieważ zawiera rozwiązania, które wspierają rozwój

przedsiębiorczości na terenach wiejskich w szczególności wśród kół gospodyń wiejskich, które prowadzi taką działalność.